

ZOHOR (okr. Malacky)

Polykultúrne archeologické nálezisko s ťažiskom osídlenia v dobe rímskej.

Úvod

Polykultúrna archeologická lokalita stredoeurópskeho významu v Zohore (poloha Piesky) je známa od konca 40-tych rokov 20. storočia. Najväčší význam dosiahlo tunajšie nálezisko počas doby rímskej (1.-4. stor. po Kr.) a je považované za jedno z najdôležitejších germánskych centier na sever od Dunaja za pevnými hranicami Rímskeho impéria. Zohor sa nachádza v bezprostrednom predpolí rímskej provincie Panónia a zároveň leží na hlavnej obchodnej ceste staroveku, na tzv. Jantárovej ceste.

Mimoriadny význam náleziska pre dobu rímsku tkvie v skutočnosti, že sa tu skúma rozsiahle centrálnne germánske sídlisko a kniežacie sídlo z 1.-4. storočia, ako aj žiarové pohrebisko z 1.-3. storočia. Z náleziska sú okrem toho známe aj kniežacie hroby z 1.-2. storočia a depot zlomkov rímskych bronzových nádob, ktorý bol pôvodne určený na sekundárne spracovanie.

Prieskumy a výskumy Archeologického ústavu SAV na nálezisku sa uskutočňujú od roku 1994. V roku 1995 a 2008 tu boli zrealizované veľkoplošné predstihové záchranné archeologické výskumy ktoré budú pokračovať aj v roku 2009. Nálezisko je intenzívne monitorované.

Výskum roku 2008 (investor stavby A.S.A. Zohor a.s.)

Počas záchranného výskumu v r. 2008 boli skúmané archeologické sídliskové objekty v rámci osád zo strednej až mladšej doby bronzovej (cca 15-10. storočie pred Kr.), mladšej doby železnej-laténskej (2.-1. storočie pred Kr.), doby rímskej (1.-4. storočie po Kr.) a slovansko-avarského obdobia (8. storočie). K sídliskovým objektom z doby bronzovej patrili dlhé obytné stavby s kolovou konštrukciou, zásobné jamy a veľké keramické zásobnice zahĺbené do zeme. Medzi charakteristické nálezy patria bronzové hroty šípov, úlomky bronzových kosákov a nožov, bronzové náramky a závesky. Rozsiahle sídlisko z doby laténskej reprezentujú hlboké zemnice a zásobné jamy. V nich sa nachádzala kvalitná na hrnčiarskom kruhu vyhotovená keramika, náramky z bronzu a farebného skla, železné nástroje i ojedinelé keltské mince. Na sídlisku zo slovansko-avarského obdobia sa vyskytovali polozemnice s kamennou pieckou, ohniská a sídliskové jamy. V nich sa nachádzala najmä keramika zdobená viacnásobnou vlnovkou. K sídlisku patrí aj blízke kostrové pohrebisko.

Na sídlisku z doby rímskej boli preskúmané polozemnice z kolovou konštrukciou, sídliskové jamy a výrobné objekty. Mimoriadny význam má výrobný okrsk na tavenie železnej rudy a výrobu železa vzhľadom na skutočnosť, že železiarske pece sa na Slovensku doteraz našli len ojedinele. Z výskumu v roku 2008 pochádza napr. aj vyše 40 rímskych mincí, takmer 70 rímskych a germánskych spínadiel-spôn a početné zlomky luxusnej rímskej reliéfnej keramiky-tzv. terra sigillata. Táto sa sem dostávala rímskym obchodom zo vzdialenejších rímskych provincií. Početné úlomky rímskeho stavebného materiálu a rímskych škridiel svedčia o rímskej stavebnej činnosti v rámci skúmaného náleziska. Jedna z rímskych tehál má kolok XIV. rímskej légie ktorá bola utáborená v Carnunte neďaleko Devína. Medzi najkrajšie nálezy patrí zlatý rímsky prsteň s očkom-gemou na ktorej je

zobrazený orol s vencom v zobáku, symbol víťazstva rímskej légie. V záchrannom predstihovom výskume sa bude pokračovať aj v roku 2009.

ZOHOR – obrázky/foto:

Obr.1 Letecký pohľad na výskumnú plochu 2/2008

Obr.2 Keramická zásobnica z doby bronzovej

Obr.3 Železiarske pece z doby rímskej

Obr.4 Polozemnica z doby rímskej – odborná komisia

Obr.5 Keltská spona z mladšej doby železnej

Obr.6 Rímska tegula (škridla) s kolkom XIV. légie

